

Bergshammars

Bygdegårdsförening

1943 - 1985

BERGSHAMMARS BYGDEGÅRDSFÖRENING

1943 - 1985

En bygdegårdskommitté bildas i Bergshammar.

Den 5 maj 1943 samlade kantor Anders Gasslander ett dussintal ungdomar i sin bostad vid Bergshammars skola. Det var medlemmar från Bergshammars arbetarekommun och Bergshammars ungdomsförening. De bildade en kommitté, som hade till uppgift att försöka anskaffa en samlingslokal för bygden. Anders Gasslander valdes till kommitténs ordförande och sekreterare, och kyrkvaktmästare Erik Nilsson utsågs till kassaförvaltare.

Bygdegårdsförening bildas.

Hösten året därpå hade kommittén genom kommunalt anslag och insamlingar vid fester lyckats komma upp i en kassabehållning på 12.000:- kronor. Då ansåg man tiden vara mogen för realiserandet av byggnadsplanerna, och för att få en bredare bas för arbetet beslutade man bilda Bergshammars Bygdegårdsförening.

Föreningens styrelse fick följande sammansättning:

Anders Gasslander ..... ordförande
Karl Andersson ..... v. ordförande
Gunnel Westerberg ..... sekreterare
Anne-Marie Karlsson ..... v. sekreterare
Erik Nilsson ..... kassaförvaltare

Olika förslag till bygdegård.

Sedan stadgar för föreningen utarbetats, fick styrelsen i uppdrag att lägga fram förslag till bygdegård. Man erhöll ritningar från Tunabergs Byggnads AB, men dessa ansågs inte tillfredsställande, varför man anmodade bolaget att komma med bättre förslag.

Vid möte med bygdegårdsföreningen den 28 oktober 1944 deltog direktör Svante Hagman. Han erbjöd att kostnadsfritt upplåta mark, som kunde utgöra en lämplig tomt till bygdegård. Nya ritningar till bygdegård hade inkommit från Tunabergs Trävaru AB, men även dessa

ansågs otillfresställande. Direktör Svante Hagman erbjöd sig då att anskaffa ritningar enligt en skiss, som han gjort upp. Av protokollen framgår dock inte, att några nya ritningar kom upp till diskussion under de närmaste åren.

Föreningen erhåller en ny byggnadstomt.

Ekeby fårhage hade sedan länge varit en trivsamt samlingsplats för fester av olika slag. År 1948 erbjöds bygdegårdsföreningen att köpa denna plats till ett pris av 5.000:- kronor. Detta erbjudande vann allmänt gillande och ett enhälligt beslut kunde fattas om inköp av denna ur alla synpunkter lämplig byggnadsplats för en bygdegård. Nu blev tomtens vid Blacksta överfödig, men direktör Svante Hagman visade då ett storartat tillmötesgående genom att låta föreningen utbyta den tomt, som han tidigare skänkt föreningen vid Blacksta, mot motsvarande område norr och väster om den inköpta tomtens. Lantmäteriförrättning för hela området verkställdes samma år. 1949 utfördes dränering med tegelrör på den del av tomtens, som skänkts av direktör Hagman. Tomtens hela areal utgör 1,35 hektar.

Olika byggnadsförslag.

Byggmästare Karl Green, Nyköping, utarbetade 1950 ett förslag till bygdegård, men då ingen enighet fanns för detta förslag, beslöt föreningen att inhämta information från Bygdegårdarnas riksförbund. Den 21 december 1950 hölls ett möte, då konsulent Harry Jansson från riksförbundet informerade om bygdegårdar. De kostnader, som därvid framkom, ansågs dock allt för höga. Man beslöt att bordlägga frågan tills vidare.

Ett stort intresse för byggnadsfrågan fanns alltså hos medlemmarna. Vi hade ju en synnerligen vacker byggnadstomt, och då måste vi åstadkomma en bygdegård. En del frivilliga arbeten utfördes på tomtens. Stängslet reparerades, och björkar planterades utefter inkörevägens västra sida. Detta skedde på initiativ av handlanden Bernhard Gustavsson, som hade ett varmt intresse för bygdegårdsföreningen och arbetade själv med planteringen av björkarna.

1953 gick föreningen in som medlem i Bygdegårdarnas riksförbund, och förbundets arkitekt utarbetade en skiss till bygdegård

jämte vaktmästarbostad. Denna skiss fick allmänt gillande, men man ansåg även nu, att förslaget ej låg inom gränserna för föreningens ekonomiska möjligheter.

Styrelsen underhandlade med Tunabergs Trävaru AB och fick kostnadsförslag på monteringsfärdigt trähus, lämpligt till bygdegård. Många ansåg att ett sådant skulle kunna uppföras på frivillighetens väg. Frivilligt arbete utfördes också i form av schaktning och uppförande av toaletter. Avvägning av tomten och skiss till bygdegård betalades med 1.644:- kronor.

Ishockeyplan.

På den av direktör Svante Hagmen skänkta tomten ordnades en ishockeyplan 1958. Föreningen ville inte lägga ned några större summor till denna, med efter samtal med direktör K.E. Forslund vid Nyköpings Elektriska byrå lovade han att utföra el-montering med bl. a. mätarskåp och strålkastare till billigast möjliga pris. När allt var klart, och ungdomarna lyckats ordna en liten isplan, sade direktör Forslund, att han ville lämna både arbete och material som en gåva till bygdegårdsföreningen och ungdomarna i Bergshammar.

Bergshammars sockenstuga blir bygdegård.

Vid årsmötet den 5 maj 1958 beslutades att bygdegårdsföreningen skulle i enlighet med kyrkstämmans erbjudande överta församlingens sockenstuga att uppföras som bygdegård. En byggnadskommitté tillsattes, och valda blev följande:

Elis Ålund
 Britta Bernhoff
 Gunnar Björkqvist
 Erland Åkerblom
 Sigvard Westerberg

Kassaförvaltaren Tage Bernhoff intog en ledande ställning i byggnadsarbetet från första spadtaget och tills att Bygdegården stod färdig för invigning.

Direktör Svante Hagman lämnade frikostigt bidrag i form av virke. SLKF (nuvarande CKF) bekostade och sydde gardiner, och Rödakorskretsen skänkte kaffepannor. Kontanta bidrag lämnades av

SLU, Kvinnoklubben, Bergshammars arbetarekommun och Kyrkliga systerföreningen.

Bygdegårdens invigning.

Den 13 januari ¹⁹⁵⁹ invigdes Bygdegården. Tyvärr kunde invigningen ej ske offentligt, då lokalen rymde på sin höjd 60 personer. Representanter för Jönåkers kommun och samtliga föreningar inbjöds.

Invigningen inleddes med musik av Bergshammars bygdespelmän, Holger och Folke Wellander samt Gunnar Eriksson. Ordföranden föredrog en kort redogörelse om Bygdegårdens tillkomst, och Tage Bernhoff lämnade en ekonomisk översikt. Som representant för pionjärerna deltog Karl Westerberg, Tyskorp, och han uttryckte sin glädje över att Bergshammar nu fått en bygdegård. Deltagarna beslutade att sända en hälsning till bygdegårdsföreningens initiativtagare Anders Gasslander, Halmstad, i form av ett lyckönskningstelegram. Efter en tesupé vid de vackert dukade borden avslutades invigningen med dans till musik av bygdespelmännen.

Påföljande söndag stod lokalen öppen för allmänheten, och kaffe serverades hela eftermiddagen. med Britta Bernhoff som värdinna.

En allmän samlingslokal.

Under åren 1959 - 73 var Bygdegården tillgänglig för allmänheten. Föreningar kunde hyra lokalen för sina sammankomster och fester för en mycket billig avgift, och enskilda hade samma möjlighet, när de ville fira en födelsedag, ordna en bröllopsmiddag eller dylikt. Att detta var möjligt kan helt och hållet tillskrivas Britta och Tage Bernhoff. Britta åtog sig att vara vaktmästare, och Tage bistod henne i allt arbete, som hörde samman med uthyrningen. Sammanlagt var Bygdegården uthyrd 1364 gånger under dessa femton år. Det var mycket arbete, som var förenat med denna uthyrning. Vi måste då också komma ihåg, att under de fyra första åren saknade Bygdegården vattenledning. Allt vatten måste Britta och Tage hämta från sitt hem. Värmeanordningen, som utgjordes av en oljekamin, fordrade en ständig tillsyn. Någon förtjänst att tala om var det här inte fråga om, utan det hela var en stor uppoffring av Britta och Tage, ett ideellt arbete som utfördes under 15 år.

Bygdegårdens tillbyggnad.

Genom anslag från Jönåkers kommun kunde vattenledning ordnas under 1962. Detta var naturligtvis en stor tillgång, men ännu fanns det många brister som påtalades. Toaletter saknades, och kök för litet. Den enda tänkbara lösningen på problemen var en tillbyggnad mot öster. 1966 beviljade Jönåkers kommun ett anslag på 40.000:- kr att utbetalas till bygdegårdsföreningen under 1967 och 1968. Man räknade med att de 40.000 kronorna skulle vara tillräckliga att finansiera en tillbyggnad enligt ett förslag, som utarbetats av C.E.Billnerts Byggnadsbyrå. En byggnadskommitté sattes och bestod av

Tage Bernhoff, ordförande

Britta Bernhoff

Erland Åkerblom

Elis Ålund

Det lägsta anbudet på tillbyggnaden var från Byggnadsfirma Knut Gustavsson AB och var på 49.000 kronor. Föreningen tog då ett banklån på 12.000 kronor att amorteras under 10 år.

Den 29 mars 1968 återinvigdes Bygdegården. Invigningen skedde omedelbart efter föreningens årsmöte, och från kommunen deltog kommunalkamrer Helge Ullén, som lyckönskade föreningen och bygdegården och överlämnade en blomsterkorg. Lyckönskningar med blomsterkorg framfördes också av ingenjör Richard Skyllbäck.

En lördag i april restes flaggstängen, och under sommaren målade Tage Bernhoff hela Bygdegården utvändigt. Bord och stolar, draperi och gardiner inköptes, och keramiker Evert Ålnäs skänkte en fjärril i keramik att pryda stora samlingsalen.

En samlingslokal för KPUM-KFUK Bergshammar.

Under åren 1973 - 85 har Bygdegården varit uthyrd till KPUM Bergshammar. Ruth och Anders Palm bedrev under dessa år en verksamhet, som var mycket uppskattad av bygdens ungdomar och deras föräldrar. Så gott som varje kväll var Bygdegården utnyttjad.

KFUM hade en scoutavdelning med ett 60-tal pojkar och flickor i åldern 8 - 13 år. De var uppdelade i åldersgrupper och samlades

regelbundet en gång i veckan till avdelningsmöten. Verksamheten bestod också av hajker, utflykter och läger m. m.

En tonårsgrupp, som bestod av ett 25-tal ungdomar i åldrarna 14 - 20 år, sysslade med orientering och diskussioner m. m.

Ett 15-tal ungdomar i åldern 10 år och uppåt kallades "hobbygruppen". De byggde modeller av båtar, flygplan o. d.

Föräldrar och andra intresserade samlades också en gång i veckan och tillverkade saker till försäljning för att därmed stödja verksamheten ekonomiskt. Två av ungdomarnas föräldrar - Erik Davidsson och Hans-Åke Holm - utförde också utvändigt målning av hela Bygdegården frivilligt 1978.

När Anders Palm övertog lokalen 1973, hade styrelsen någon månad tidigare erbjudit Bygdegården till Nyköpings kommun, som då gärna hade accepterat erbjudandet. Genom KFUM:s verksamhet blev nu Bygdegården bevarad i bygdens regi. Styrelsen kände tillfredsställelse för Bygdegårdens nyttjande under dessa 12 år; dels för den goda verksamheten och dels för att lokalen blev bevarad i bygdens ägo.

När TV-programmet "Öst-Nytt" hade ett särskilt Nyköpingsprogram, handlade större delen av utsändningen om verksamheten i Bergshammars Bygdegård.

Den nu avgående styrelsen har följande ledamöter:

Nils Hedblom ..... ordförande
 Arne Lundgren ..... sekreterare
 Tage Bernhoff ..... kassaförvaltare
 Britta Bernhoff ..... under många år vaktmästare och värdinna
 Elis Ålund ..... v. ordf. ledamot i byggnadskommittéer
 Erland Åkerblom ..... ledamot i byggnadskommittéer
 Ingvar Franzén ..... representant för Nyköpings kommun

Vi gläder oss över att bygdegårdsföreningen under de senaste månaderna har fått inte mindre än 59 nya medlemmar. Likaså gläder vi oss över den optimism och arbetsglädje, som många av dem har

7.

visat. Det är vår förhoppning, att denna arbetsglädje ska bestå lång tid framåt. Då kan vår Bygdegård vara en god tillgång för vår bygd; en plats där vi kan träffas, knyta kontakter och bryta den isolering, som många känner i dag.

Vi gamla styrelseledamöter vill härmed tillönska den nya styrelsen all lycka i framtiden.

Bergshammar i januari 1986.

Nils Hedblom

Ordförande i bygdegårds-
föreningen 1950 - 85.